

Markkina- ja menettelytapavalvonta

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö 22.8.2018

Finanssivalvonnan lausunto hallituksen esityksestä tilintarkastuslain 2 luvun 2 §:n muuttamiseksi

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt 22.8.2018 Finanssivalvonnalta lausuntoa hallituksen esityksestä tilintarkastuslain (1141/2015) 2 luvun 2 §:n muuttamisesta sellaisena kuin se on osaksi laissa 662/2016 koskien yhteisöjen tilintarkastusvelvollisuutta. Finanssivalvonta esittää kunnioittavasti lausuntonaan seuraavaa.

Tilintarkastusvelvollisuuden rajojen yhteisömuodon mukaan kohdennettu nostaminen kannatettavaa

Finanssivalvonta kannattaa esitettyä tilintarkastusrajojen rajojen maltillista yhteisömuodon mukaan kohdennettua nostamista niin, että kirjanpitolain 1 luvun 4 b §:n mikroyritysmääritelmän täyttävät osakeyhtiöt, kommandiittiyhtiöt ja avoimet yhtiöt rajattaisiin lakisääteisen tilintarkastusvelvollisuuden ulkopuolelle.

Finanssivalvonta kannattaa ehdotukseen sisältyvää tarkennusta kaikkien KPL:n 1 luvun 9 §:n mukaisten yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen, eli PIE-yhteisöjen, kuulumista tilintarkastusvelvollisuuden piiriin, kuten tilintarkastusdirektiivi edellyttää.

Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan esitys kasvattaa yritysten vapautta päättää asioistaan niille sopivalla tavalla sekä vähentäisi osaltaan, vaikkakaan ei merkittävästi, pienimpien yritysten vuosittaisia hallinnollisia kuluja. Esitys on siten linjassa kansallisen hallinnollisen taakan ja sääntelyn keventämistavoitteen kanssa. Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan yhteisö, joka kokee saavansa tilintarkastuksesta todellista lisäarvoa, valitsee tilintarkastuksen raja-arvoista huolimatta. Ehdotus on linjassa tilintarkastusdirektiiviin ja tilinpäätösdirektiiviin perustuvien pien- ja mikroyrityksiin kohdistuvien helpotusten ja kansainvälisen kehityksen kanssa.

Finanssivalvonnan mielestä esitetty tilintarkastusvelvollisuuden rajojen maltillinen nostaminen ei välttämättä heikentäisi yleistä luottamusta taloudelliseen informaatioon, jos luottamusta tukevat lakisääteistä velvoitetta joustavammat menetelmät otetaan käyttöön. Tällaisia nykyaikaisia ja toimijoiden omaa vastuuta korostavia toimenpiteitä ovat muun muassa tilin-

Markkina- ja menettelytapavalvonta

toimistojärjestelmän kehittäminen, teknologian hyödyntäminen ja rahoittajien ja muiden tilinpäätösten käyttäjien kohdennetut vaatimukset edellyttää joko tilintarkastusta tai kevyempää yleisluonteista tarkastusta.

Varmennus kohteen mukaan

ISA-standardit ovat laaja normisto ja ne ovat tarkoitettu lähinnä suurempia tilintarkastuksia varten. Mikroyritysten tilintarkastusten osalta niitä voidaan pitää usein ylivoimaisina. ISA-standardien mukaan suoritettujen tilintarkastusten tavoitteena on hankkia korkea varmuustaso tilinpäätöksestä.¹ Tämä vaatii tilintarkastajalta paljon työtä ja huolellista dokumentointia.

Suomen yrityskannan muodostuessa valtaosin hyvin pienistä yrityksistä, on perusteltua kysyä, miten hyvin tilintarkastus palvelee niiden tarpeita tai vastaisiko muunlainen tilintarkastajan työ esimerkiksi yleisluonteinen tarkastus eli review pienten yritysten tarpeisiin paremmin ja kustannustehokkaammin. Review-tarkastusta käytetään jo nykyään suurempienkin yhteisöjen kohdalla tilanteissa, joissa ei ole tilintarkastuspakkoa.

Review-tarkastusta sääntelee ISRE 2400 *"Mennyt aika koskevan tilinpäätöksen yleisluonteisen tarkastuksen toimeksiannot"* sekä ISRE 2410 *"Yhteisön tilintarkastajan suorittama osavuosi-informaation yleisluonteinen tarkastus"*.

Tilintarkastusvelvollisuuden kohdentaminen tilintarkastuksen tehokkuuden ja tarpeen pohjalta

Tilintarkastusvelvollisuutta koskevien rajojen asettaminen pelkästään yrityksen kokoluokkiin perustuen on jäykkää. Lakisääteinen velvoite tilintarkastuksesta tulisi yleisen laajan tilintarkastusvelvollisuuden sijaan kohdentaa paremmin niihin kohteisiin, joissa se todetaan tehokkaaksi ja tarpeelliseksi. Tällainen nykyistä yksilöllisempi kohdentaminen tukee Finanssivalvonnan mielestä ymmärrystä tilintarkastuksen merkityksestä ja johtaa parhaimmillaan tilintarkastuksen laadun paranemiseen. Tilintarkastajien työn korkea laatu on finanssivalvojalle erityisen tärkeää.

Tilintarkastuksen tulisi kohdistua esimerkiksi toimijoihin, joiden omistus on laajaa ja joissa se on eriytynyt operatiivisesta toiminnasta. Jos omistus, johtaminen ja työskentely ovat keskittyneet samoille henkilölle, ei tilintarkastus enää toteuta sen tarkoitusta omistajien edun valvojana. Tilintarkastus on lisäksi tarpeen, kun kohteen toiminta on monimutkaista tai toimintaan sisältyy merkittäviä riskejä ja joihin kohdistuu laajaa erityisääntelyä.

¹ Tilintarkastajan yleisenä tavoitteena tilintarkastusta suoritettaessa on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, jotta hänen on mahdollista antaa lausunto siitä, onko tilinpäätös kaikilta olennaisilta osiltaan laadittu sovellettavan tilinpäätösnormiston mukaisesti. (ISA 200, 11. (a))

Kohtuullinen varmuus tarkoittaa korkeaa varmuustasoa. (ISA 200, 5.)

Markkina- ja menettelytapavalvonta

Kansainvälinen kehitys

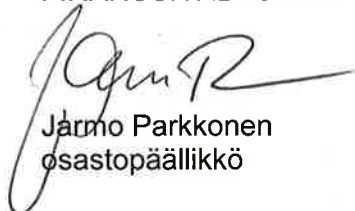
Esitetyn tilintarkastusrajojen nostamisen jälkeenkin Suomessa on Euroopan alhaisimpiin kuuluvat tilintarkastusrajat. Vain Maltalla ja Ruotsilla tilintarkastusrajat ovat matalammat.

Joidenkin valtioiden tilintarkastusrajoja FEE:n selvityksen mukaan³:

Maa	Tase	Liikevaihto	Henkilömäärä
Malta	46.600	93.000	2
Ruotsi	150.000	300.000	3
Suomi (*)	350.000	700.000	10
Islanti	1.400.000	2.800.000	50
Viro	2.000.000	4.000.000	60
Norja	2.500.000	625.000	10
Tanska	4.837.000	9.674.000	50

(*) Esityksen mukaisen rajojen noston jälkeen

FINANSSIVALVONTA

Jarmo Parkkonen
osastopäällikkö

Tiina Visakorpi
toimistopäällikkö

³ (FEE) Federation of European Accountants: Information paper, Audit exemption thresholds in Europe, Update after the transposition of Accounting Directive

Markkina- ja menettelytapavalvonta

Tilintarkastuksen tarve on joillakin sektoreilla muita suurempi, kuten esimerkiksi yhdistystoiminnassa, finanssisektorilla tai muilla yleisen edun kannalta merkittävillä sektoreilla rajoittumatta lainsäädännön nimenomaisesti määrittelemiin PIE-yhteisöihin. Myös yleisöltä rahoitusta hankittaessa taloudellisella informaatiolla on keskeinen merkitys sijoittajille, jolloin myös tilintarkastuksen merkitys korostuu.

Pankkien riskienhallinnan ja luotonannon näkökulmasta on myös tärkeää, että pankille toimitettu taloudellinen informaatio on luotettavaa ja asiakas-tieto laadukasta. Pankit voivat vaatia asiakkailta tilintarkastettuja tai eurooppalaiseen tapaan pienissä ja yksinkertaisissa luottoasiakkaissa kevyemmin läpikäytyjä (ns. review) tilinpäätöksiä. Työryhmän muistiosta ke-väällä 2018 annetuissa lausunnoissa² arvioitiin noin puolella pienistä suomalaisista yrityksistä olevan ulkopuolista rahoitusta.

Mikroyrityksille omaa päätäntävaltaa

Suomessa on paljon pieniä yrityksiä ja määrä on kasvussa. Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan on tärkeää, että yritysten omaa ymmärrystä ja vastuuta taloustiedoista kehitetään. Asenteiden kehittymistä tukee muun muassa se, että yritykset kokevat saavansa lisäarvoa tilintarkastuksesta. Esitys mahdollistaa lähtökohtaisesti mikroyritysten itse päättää, minkälainen tilintarkastajien työ on heidän tarpeitaan parhaiten palvelevaa ja kasvattaa mikroyritysten vapautta päättää asioistaan niille sopivalla tavalla.

Erilaisia keinoja tukea taloudellisten tietojen luotettavuutta

Tilintarkastusvelvollisuutta ei tule tarkastella yksittäisenä kysymyksenä, vaan asiaa on hyvä katsoa laajemmin yhdessä tilinpäätöksen laatimisvelvollisuuden kanssa. Suomessa on laaja tilinpäätöksen laatimisvelvollisuus, mikä osaltaan tuottaa perusdataa pientenkin yritysten taloudesta.

Pienten yritysten taloudellisen informaation luotettavuus ei ole pelkästään lakisääteisen tilintarkastuksen varassa. Suomessa on laaja ammattitaitoisten tilitoimistojen verkosto, joka osaltaan pitää huolta pienten yritysten taloudellisen informaation luotettavuudesta. Tilintoimistojärjestelmää voidaan myös kehittää siten, että se tukisi nykyistä enemmän infrastruktuuria tietojen luotettavuuden näkökulmasta.

Teknologian hyödyntämisellä voidaan myös edistää luotettavuutta. Teknologian kehitys (ml. digitalisaatio) mahdollistaa aikaisempaa täydellisemmän, nopeamman, helpomman ja läpinäkyvämmän tiedonsaannin yritysten taloudellisesta informaatiosta sekä tiedon analysoinnin sen varmentamiseksi käyttäjän tarpeiden mukaan.

² Suomen Yrittäjät ja Taloushallintoliitto sekä Yritystutkimus ry